

Zbiór Orzeczeń

WYROK TRYBUNAŁU (trzecia izba)

z dnia 30 kwietnia 2020 r.*

Odesłanie prejudycjalne – Przestrzeń wolności, bezpieczeństwa i sprawiedliwości – Kontrole graniczne, azyl i imigracja – Decyzja nr 565/2014/UE – Uproszczony system kontroli osób na granicach zewnętrznych – Obywatel państwa trzeciego posiadający czasowy dokument pobytowy wydany przez państwo członkowskie – Artykuł 3 – Uznawanie przez Bułgarię, Chorwację, Cypr i Rumunię niektórych dokumentów za równorzędne z ich wizami krajowymi – Możliwość powołania się na decyzję wobec państwa członkowskiego – Bezpośrednia skuteczność – Uznanie podmiotu prawa prywatnego za emanację państwa – Przesłanki – Rozporządzenie (WE) nr 562/2006 – Kodeks graniczny Schengen – Artykuł 13 – Odmowa wjazdu na terytorium państwa członkowskiego – Obowiązek uzasadnienia – Rozporządzenie (WE) nr 261/2004 – Odszkodowanie i pomoc dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład – Artykuł 2 lit. j) – Odmowa przyjęcia na pokład uzasadniona podnoszonym niewłaściwym charakterem dokumentów podróży – Artykuł 15 – Obowiązki przewoźników lotniczych wobec pasażerów – Niedopuszczalność wyłączeń przewidzianych w umowie przewozu lub innych dokumentach

W sprawie C-584/18

mającej za przedmiot wniosek o wydanie, na podstawie art. 267 TFUE, orzeczenia w trybie prejudycjalnym, złożony przez Eparchiako Dikastirio Larnakas (sąd rejonowy w Larnace, Cypr) postanowieniem z dnia 3 września 2018 r., które wpłynęło do Trybunału w dniu 19 września 2018 r., w postępowaniu:

D.Z.

przeciwko

Blue Air – Airline Management Solutions SRL,

TRYBUNAŁ (trzecia izba),

w składzie: A. Prechal, prezes izby, K. Lenaerts, prezes Trybunału, pełniący obowiązki sędziego trzeciej izby, L.S. Rossi, J. Malenovský (sprawozdawca) i F. Biltgen, sędziowie,

rzecznik generalny: G. Pitruzzella,

sekretarz: R. Schiano, administrator,

uwzględniając pisemny etap postępowania i po przeprowadzeniu rozprawy w dniu 12 września 2019 r.,

rozważywszy uwagi przedstawione:

– w imieniu D.Z. przez K. Papantoniou, dikigoros,

* Język postępowania: grecki.

- w imieniu Blue Air Airline Management Solutions SRL przez N. Damianou, dikigoros,
- w imieniu rządu cypryjskiego przez E. Neofytou oraz D. Lysandrou, działające w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu niemieckiego początkowo przez J. Möllera, T. Henzego oraz R. Kanitza, następnie przez J. Möllera i R. Kanitza, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu rządu niderlandzkiego przez M.K. Bulterman i J. Langera, działających w charakterze pełnomocników,
- w imieniu Komisji Europejskiej przez M. Condou-Durande, C. Cattabrigę, N. Yerrell oraz G. Wilsa, działających w charakterze pełnomocników,

po zapoznaniu się z opinią rzecznika generalnego na posiedzeniu w dniu 21 listopada 2019 r.,

wydaje następujący

Wyrok

- 1 Wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym dotyczy wykładni decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady nr 565/2014/UE z dnia 15 maja 2014 r. wprowadzającej uproszczony system kontroli osób na granicach zewnętrznych oparty na jednostronnym uznawaniu przez Bułgarię, Chorwację, Cypr i Rumunię niektórych dokumentów za równorzędne z ich wizami krajowymi na przejazd tranzytem przez ich terytorium lub planowany pobyt na ich terytorium nieprzekraczający 90 dni w każdym okresie 180-dniowym oraz uchylającej decyzje nr 895/2006/WE i nr 582/2008/WE (Dz.U. 2014, L 157, s. 23), art. 4 i 13 rozporządzenia (WE) nr 562/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. ustanawiającego wspólnotowy kodeks zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen) (Dz.U. 2006, L 105, s. 1; sprostowania: Dz.U. 2010, L 275, s. 11; Dz.U. 2015, L 191, s. 8), zmienionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 610/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r. (Dz.U. 2013, L 182, s. 1; sprostowanie Dz.U. 2014, L 225, s. 91) (zwanego dalej „kodeksem granicznym Schengen”), a także art. 4 ust. 3, art. 14 i 15 rozporządzenia (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylające rozporządzenie (EWG) nr 295/91 (Dz.U. 2004, L 46, s. 1).
- 2 Wniosek ten został złożony w ramach sporu pomiędzy D.Z. a Blue Air – Airline Management Solutions S.R.L. (zwaną dalej „Blue Air”) dotyczącego obejmującej D.Z odmowy przyjęcia przez Blue Air na pokład samolotu odbywającego lot z Larnaki (Cypr) do Bukaresztu (Rumunia).

Ramy prawne

KWUS

- 3 Konwencja wykonawcza do Układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. między rządami państw Unii Gospodarczej Beneluksu, Republiki Federalnej Niemiec oraz Republiki Francuskiej w sprawie stopniowego znoszenia kontroli na wspólnych granicach, która została podpisana w Schengen w dniu 19 czerwca 1990 r. i weszła w życie w dniu 26 marca 1995 r. (Dz.U. 2000, L 239, s. 19, zwana dalej „KWUS”), stanowi część dorobku Schengen.

4 Artykuł 26 ust. 1 i 2 KWUS stanowi:

„1. Umawiające się strony zobowiązują się, z zastrzeżeniem zobowiązań wynikających z faktu ich przystąpienia do Konwencji genewskiej dotyczącej statusu uchodźców z dnia 28 lipca 1951 roku, zmienionej Protokołem nowojorskim z dnia 31 stycznia 1967 roku, do wprowadzenia do ich prawa krajowego następujących zasad:

- a) w przypadku kiedy cudzoziemcom odmówiono wjazdu na terytorium jednej z umawiających się stron, przewoźnik, który przywiózł ich na granicę zewnętrzną drogą lotniczą, morską lub lądową, jest zobowiązany do niezwłocznego ponownego przejęcia za nich odpowiedzialności. Na wniosek organów nadzoru granicy przewoźnik jest obowiązany przewieźć cudzoziemców do państwa trzeciego, z którego zostali oni przywiezieni, lub do państwa trzeciego, które im wydało dokument podróży, na podstawie którego podróżują, lub do jakiegokolwiek państwa trzeciego, które ich z pewnością przyjmie;
- b) przewoźnik jest zobowiązany do podjęcia wszelkich niezbędnych środków dla zapewnienia, aby cudzoziemiec przewożony drogą lotniczą, morską lub lądową posiadał dokumenty podróży, wymagane przy wjeździe na terytoria umawiających się stron.

2. Umawiające się strony zobowiązują się, z zastrzeżeniem zobowiązań wynikających z faktu ich przystąpienia do Konwencji genewskiej dotyczącej statusu uchodźców z dnia 28 lipca 1951 roku, zmienionej Protokołem nowojorskim z dnia 31 stycznia 1967 roku, oraz zgodnie ze swoim prawem konstytucyjnym, do nałożenia kar na przewoźników przewożących drogą lotniczą lub morską z państwa trzeciego na ich terytoria cudzoziemców, którzy nie posiadają niezbędnych dokumentów podróży”.

Dyrektywa 2001/51/WE

5 Zgodnie z art. 1 dyrektywy Rady 2001/51/WE z dnia 28 czerwca 2001 r. uzupełniającej postanowienia art. 26 konwencji wykonawczej do układu z Schengen z dnia 14 czerwca 1985 r. (Dz.U. 2001, L 187, s. 45):

„Celem niniejszej dyrektywy jest uzupełnienie postanowień art. 26 [KWUS] i określenie niektórych warunków odnoszących się do wprowadzenia tych postanowień w życie”.

6 Zgodnie z art. 4 ust. 1 dyrektywy 2001/51:

„Państwa członkowskie podejmą niezbędne środki, aby zapewnić, że kary mające zastosowanie do przewoźników, zgodnie z postanowieniami art. 26 ust. 2 i 3 [KWUS], są [były] odstrasżające, skuteczne i proporcjonalne [...]”.

Kodeks graniczny Schengen

7 Artykuł 2 kodeksu granicznego Schengen stanowił:

„Do celów niniejszego rozporządzenia stosuje się następujące definicje:

[...]

13) »straż graniczna« oznacza każdego funkcjonariusza publicznego wyznaczonego, zgodnie z prawem krajowym, do pełnienia obowiązków służbowych na przejściu granicznym lub na odcinku granicy, lub w bezpośrednim sąsiedztwie tej granicy, który realizuje, zgodnie z niniejszym rozporządzeniem i prawem krajowym, zadania w zakresie kontroli granicznej;

[...]”.

8 Zgodnie z art. 5 ust. 1 tego kodeksu:

„W przypadku planowanego pobytu na terytorium państw członkowskich nieprzekraczającego 90 dni w każdym okresie 180-dniowym warunki wjazdu obywateli państw trzecich są następujące:

- a) posiadają oni ważny dokument podróży uprawniający posiadacza do przekroczenia granicy [...];
- b) posiadają oni ważną wizę, jeżeli jest ona wymagana zgodnie z rozporządzeniem Rady (WE) nr 539/2001 z dnia 15 marca 2001 r. wymieniającym państwa trzecie, których obywatele muszą posiadać wize podczas przekraczania granic zewnętrznych, oraz te, których obywatele są zwolnieni z tego wymogu (Dz.U. 2001, L 81, s. 1), chyba że posiadają ważny dokument pobytowy lub ważną wizę długoterminową;
- c) uzasadnią cel i warunki planowanego pobytu oraz posiadają wystarczające środki utrzymania, zarówno na czas trwania planowanego pobytu, jak i na powrót do ich państwa pochodzenia lub na tranzyt do państwa trzeciego, co do którego istnieje pewność, że uzyskają zezwolenie na wjazd na jego terytorium, lub jeżeli mają możliwość uzyskania takich środków zgodnie z prawem;
- d) nie są osobami, wobec których dokonano wpisu do celów odmowy wjazdu w [Systemie Informacyjnym Schengen (SIS)];
- e) nie są uważani za stanowiących zagrożenie dla porządku publicznego, bezpieczeństwa wewnętrznego, zdrowia publicznego lub stosunków międzynarodowych żadnego z państw członkowskich, a w szczególności nie dokonano wobec nich, na tej samej podstawie, wpisu do celów odmowy wjazdu w krajowych bazach danych państw członkowskich”.

9 Artykuł 7 wspomnianego kodeksu przewidywał:

„1. Ruch graniczny na granicach zewnętrznych podlega odprawom dokonywanym przez straż graniczną. Odprawy dokonywane są zgodnie z niniejszym rozdziałem.

[...]

3. Obywatele państw trzecich podlegają szczegółowej odprawie przy wjeździe i wyjeździe:

- a) szczegółowa odprawa przy wjeździe obejmuje weryfikację warunków regulujących wjazd, określonych w art. 5 ust. 1, oraz, w stosownych przypadkach, dokumentów zezwalających na pobyt i prowadzenie działalności zawodowej. Weryfikacja ta dokonywana jest poprzez szczegółowe sprawdzenie następujących elementów:
  - i) weryfikację posiadania przez obywatela państwa trzeciego ważnego dokumentu uprawniającego do przekroczenia granicy oraz, w stosownych przypadkach, wymaganej wize lub dokumentu pobytowego;
  - ii) szczegółowe sprawdzenie dokumentu podróży pod kątem śladów sfałszowania lub podrobienia;
  - iii) sprawdzenie stempli wjazdu i wyjazdu w dokumencie podróży danego obywatela państwa trzeciego w celu weryfikacji, na podstawie porównania dat wjazdu i wyjazdu, czy osoba ta nie przekroczyła już maksymalnego czasu dozwolonego pobytu na terytorium państw członkowskich;

- iv) weryfikację miejsca wyjazdu i przeznaczenia danego obywatela państwa trzeciego i celu planowanego pobytu, poprzez sprawdzenie, jeżeli jest to konieczne, odpowiednich dokumentów uzupełniających;
- v) weryfikację, czy dany obywatel państwa trzeciego posiada wystarczające środki utrzymania na okres i do celów planowanego pobytu, na powrót do państwa pochodzenia lub na tranzyt do państwa trzeciego, co do którego istnieje pewność, że uzyska zezwolenie na wjazd na jego terytorium, lub jest w stanie uzyskać takie środki zgodnie z prawem;
- vi) weryfikację, czy dany obywatel państwa trzeciego, jego środek transportu i przewożone przez niego przedmioty nie stanowią potencjalnie niebezpieczeństwa dla porządku publicznego, bezpieczeństwa wewnętrznego, zdrowia publicznego lub stosunków międzynarodowych któregośkolwiek z państw członkowskich. Weryfikacja taka obejmuje bezpośrednie sprawdzenie danych osób i wpisów ich dotyczących oraz, o ile to konieczne, wpisów dotyczących przedmiotów, zawartych w SIS i w krajowych bazach danych, oraz ewentualne działania, jakie należy podjąć w wyniku dokonania [na podstawie] wpisu.

[...]”.

- 10 Zgodnie z art. 13 ust. 2 i 3 wspomnianego kodeksu:

„2. Odmowa wjazdu może nastąpić wyłącznie w drodze uzasadnionej decyzji podającej dokładne przyczyny odmowy. Decyzja jest podejmowana przez organ do tego upoważniony na mocy prawa krajowego. Decyzja ta wywiera skutek natychmiastowy.

Uzasadniona decyzja podająca dokładne przyczyny odmowy wydawana jest w formie standardowego formularza, określonego w załączniku V część B, wypełnionego przez organ upoważniony na mocy prawa krajowego do odmowy wjazdu. Wypełniony standardowy formularz jest wręczany danemu obywatelowi państwa trzeciego, który potwierdza otrzymanie decyzji o odmowie wjazdu przy użyciu tego formularza.

3. Osobom, którym odmówiono wjazdu, przysługuje prawo odwołania od decyzji. Postępowanie odwoławcze jest prowadzone zgodnie z prawem krajowym. Obywatelowi państwa trzeciego udostępnia się również pisemną informację dotyczącą punktów kontaktowych dysponujących informacjami na temat przedstawicieli uprawnionych do działania w imieniu obywatela państwa trzeciego zgodnie z prawem krajowym.

[...]”.

- 11 Artykuł 15 ust. 1 i 2 kodeksu granicznego Schengen stanowił:

„1. Kontrolę graniczną przewidzianą w art. 6–13 przeprowadza straż graniczna zgodnie z przepisami niniejszego rozporządzenia i z prawem krajowym.

W trakcie przeprowadzania tej kontroli granicznej uprawnienia do wszczęcia postępowania karnego nadane straży granicznej prawem krajowym i niewchodzące w zakres niniejszego rozporządzenia pozostają nienaruszone.

Państwa członkowskie zapewniają, aby straż graniczną stanowili wyspecjalizowani i odpowiednio przeszkoleni specjaliści, uwzględniając wspólne podstawowe programy szkoleń dla funkcjonariuszy straży granicznej ustanowione i opracowane przez Europejską Agencję Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich ustanowioną na mocy rozporządzenia (WE) nr 2007/2004 [z dnia 26 października 2004 r. ustanawiającego Europejską Agencję Zarządzania Współpracą Operacyjną na Zewnętrznych Granicach Państw Członkowskich Unii Europejskiej (Dz.U. 2004, L 349, s. 1)] [...]”.

2. Państwa członkowskie przekazują Komisji wykaz służb krajowych właściwych w zakresie kontroli granicznej na mocy ich prawa krajowego zgodnie z art. 34”.

Rozporządzenie nr 539/2001

12 Artykuł 1 rozporządzenia 539/2001 stanowi:

„Obywatele państw trzecich figurujących na liście w załączniku I objęci są obowiązkiem wizowym przy przekraczaniu granic zewnętrznych państw członkowskich”.

13 Kazachstan znajduje się na liście państw trzecich, o której mowa w tym załączniku.

Decyzja nr 565/2014

14 Motywy 5 i 7 decyzji nr 565/2014 mają następującą treść:

„(5) [...] Jeżeli chodzi o Cypr, który wdraża wspólny system ustanowiony decyzją nr 895/2006/WE [Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 14 czerwca 2006 r. wprowadzającą uproszczony system kontroli osób na granicach zewnętrznych oparty na jednostronnym uznawaniu przez Republikę Czeską, Estonię, Cypr, Łotwę, Litwę, Węgry, Malte, Polskę, Słowenię i Słowację niektórych dokumentów za równorzędne z ich wizami krajowymi do celów przejazdu tranzytem przez ich terytoria (Dz.U. 2006, L 167, s. 1)] od dnia 10 lipca 2006 r., oraz Bułgarię i Rumunię, które wdrażają wspólny system ustanowiony decyzją nr 582/2008/WE [Parlamentu Europejskiego i Rady nr 582/2008/WE z dnia 17 czerwca 2008 r. wprowadzającą uproszczony system kontroli osób na granicach zewnętrznych oparty na jednostronnym uznawaniu przez Bułgarię, Cypr i Rumunię niektórych dokumentów za równorzędne z ich wizami krajowymi do celów przejazdu tranzytem przez ich terytoria (Dz.U. L 161 z 20.6.2008, s. 30)] od dnia 18 lipca 2008 r., powinny zostać przyjęte wspólne przepisy upoważniające jednostronnie Bułgarię, Cypr i Rumunię, podobnie jak Chorwację, do uznawania za równorzędne z jego wizami krajowymi niektórych dokumentów wydawanych przez państwa członkowskie w pełni wprowadzające w życie dorobek Schengen oraz podobnych dokumentów wydawanych przez Chorwację oraz do ustanowienia uproszczonego systemu kontroli osób na jego granicach zewnętrznych, opartego na jednostronnym uznawaniu równorzędnego statusu dokumentów [...].

[...]

(7) Uczestnictwo w uproszczonym systemie powinno być nieobowiązkowe i nie powinno nakładać na państwa członkowskie obowiązków wykraczających poza przewidziane w Akcie przystąpienia z 2003 r., Akcie przystąpienia z 2005 r. oraz Akcie przystąpienia z 2011 r.”.

15 Zgodnie z art. 1 decyzji nr 565/2014:

„Niniejszą decyzją wprowadza się uproszczony system kontroli osób na granicach zewnętrznych polegający na tym, że Bułgaria, Chorwacja, Cypr i Rumunia mogą jednostronnie uznawać dokumenty, o których mowa w art. 2 ust. 1 i art. 3 niniejszej decyzji, wydawane obywatelom państw trzecich podlegającym obowiązkowi wizowemu zgodnie z rozporządzeniem [nr 539/2001], za równorzędne ze swoimi wizami krajowymi na przejazd tranzytem przez ich terytorium lub planowany pobyt na ich terytorium nieprzekraczający 90 dni w każdym okresie 180-dniowym.

Wykonanie niniejszej decyzji nie ma wpływu na kontrole, którym poddawane są osoby na granicach zewnętrznych zgodnie z art. 5–13 i art. 18–19 [kodeksu granicznego Schengen]”.

16 Artykuł 2 tej decyzji stanowi:

„1. Następujące dokumenty wydawane przez państwa członkowskie w pełni wprowadzające w życie dorobek Schengen mogą być uznawane przez Bułgarię, Chorwację, Cypr i Rumunię za równorzędne z ich wizami krajowymi na przejazd tranzytem przez ich terytorium lub planowany pobyt na ich terytorium nieprzekraczający 90 dni w każdym okresie 180-dniowym, bez względu na obywatelstwo posiadacza tych dokumentów:

- a) »wiza jednolita« w rozumieniu art. 2 pkt 3 kodeksu wizowego, upoważniająca do dwukrotnego lub wielokrotnego wjazdu;
- b) »wiza długoterminowa«, o której mowa w art. 18 Konwencji wykonawczej do [KWUS];
- c) »dokument pobytowy« w rozumieniu art. 2 pkt 15 [kodeksu granicznego Schengen].

2. Bułgaria, Chorwacja, Cypr i Rumunia mogą również uznawać wizy o ograniczonej ważności terytorialnej wydawane zgodnie z art. 25 ust. 3 zdanie pierwsze kodeksu wizowego za równorzędne z ich krajowymi wizami na przejazd tranzytem przez ich terytorium lub planowany pobyt na ich terytorium nieprzekraczający 90 dni w każdym okresie 180-dniowym.

3. W przypadku podjęcia decyzji o stosowaniu niniejszej decyzji Bułgaria, Chorwacja, Cypr i Rumunia uznają wszystkie dokumenty, o których mowa w ust. 1 i 2, niezależnie od tego, które państwo członkowskie wydało dany dokument, chyba że są one umieszczone w nieuznawanych przez te państwa dokumentach podróży lub w dokumentach podróży wydanych przez państwo trzecie, z którym nie utrzymują one stosunków dyplomatycznych”.

17 Zgodnie z brzmieniem art. 3 ust. 1 wspomnianej decyzji:

„W przypadku podjęcia decyzji o stosowaniu art. 2 Bułgaria, Chorwacja, Cypr i Rumunia mogą, oprócz dokumentów, o których mowa w tym artykule, uznać za równorzędne ze swoimi wizami krajowymi na przejazd tranzytem przez ich terytorium lub planowany pobyt na ich terytorium nieprzekraczający 90 dni w każdym okresie 180-dniowym:

- a) krajowe wizy krótkoterminowe i krajowe wizy długoterminowe wydawane przez Bułgarię, Chorwację, Cypr lub Rumunię na jednolitym formularzu ustanowionym w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1683/95 [z dnia 29 maja 1995 r. ustanawiającym jednolity formularz wizowy (Dz.U. 1995, L 164, s. 1)];
- b) dokumenty pobytowe wydawane przez Bułgarię, Chorwację, Cypr lub Rumunię zgodnie z jednolitym wzorem ustanowionym w rozporządzeniu Rady (WE) nr 1030/2002 [z dnia 13 czerwca 2002 r. ustanawiającym jednolity wzór dokumentów pobytowych dla obywateli państw trzecich [(Dz.U. 2002, L 157, s. 1)];

chyba że takie wizy i dokumenty pobytowe są umieszczone w nieuznawanych przez te państwa członkowskie dokumentach podróży lub w dokumentach podróży wydanych przez państwo trzecie, z którym nie utrzymują one stosunków dyplomatycznych”.

18 Artykuł 5 decyzji nr 565/2014 stanowi:

„W terminie 20 dni roboczych od dnia wejścia w życie niniejszej decyzji Bułgaria, Chorwacja, Cypr i Rumunia powiadamiają Komisję, jeżeli postanawiają stosować niniejszą decyzję. Komisja publikuje informacje przekazane przez te państwa w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej.

W stosownych przypadkach w powiadomieniach tych wyszczególnione są państwa trzeci, do których – wobec braku stosunków dyplomatycznych – Bułgaria, Chorwacja, Cypr i Rumunia nie stosują niniejszej decyzji zgodnie z art. 2 ust. 3 oraz art. 3 ust. 1”.

19 Zgodnie z art. 8 tej decyzji:

„Niniejsza decyzja skierowana jest do Bułgarii, Chorwacji, Cypru i Rumunii”.

20 Punkt II informacji Komisji dotyczących powiadomień o decyzjach dotyczących stosowania decyzji nr 565/2014 (Dz.U. 2014, C 302, s. 1) przekazywanych przez państwa członkowskie (zwany dalej „punktem II informacji Komisji”) zawiera następujący fragment:

„Komisja otrzymała następujące powiadomienia:

[...]

Rumunia wprowadza w życie decyzję [nr 565/2014] oraz zgodnie z art. 3 decyzji uznaje krajowe wizy i dokumenty pobytowe wydawane przez Bułgarię, Cypr i Chorwację, wymienione odpowiednio w załącznikach I, II i III do decyzji, za równoważne z wizami rumuńskimi”.

Rozporządzenie nr 261/2004

21 Motywy 1 i 2 rozporządzenia nr 261/2004 stanowią:

„(1) Działanie Wspólnoty w dziedzinie transportu lotniczego powinno mieć na celu, między innymi, zapewnienie wysokiego poziomu ochrony pasażerów. Ponadto powinno się w pełni zwracać uwagę na ogólne wymogi ochrony konsumentów.

(2) Odmowa przyjęcia na pokład i odwołanie lub duże opóźnienie lotów powodują poważne problemy i niedogodności dla pasażerów”.

22 Artykuł 1 ust. 1 tego rozporządzenia przewiduje:

„Niniejsze rozporządzenie przyznaje, na warunkach wymienionych poniżej, minimalne prawa dla pasażerów w następujących sytuacjach:

a) odmowy przyjęcia na pokład wbrew ich woli;

[...]”.

23 Artykuł 2 lit. j) rozporządzenia definiuje „odmowę przyjęcia na pokład” jako „odmowę przewozu pasażerów danym lotem, pomimo że stawili się oni do wejścia na pokład zgodnie z warunkami ustanowionymi w art. 3 ust. 2, chyba że odmowa przyjęcia na pokład jest racjonalnie uzasadniona, w szczególności przyczynami związanymi ze zdrowiem, wymogami bezpieczeństwa lub niewłaściwymi dokumentami podróznymi”.

24 Zgodnie z art. 3 tego rozporządzenia, zatytułowanym „Zakres zastosowania”:

„1. Niniejsze rozporządzenie ma zastosowanie:

a) do pasażerów odlatujących z lotniska znajdującego się na terytorium państwa członkowskiego, do którego ma zastosowanie traktat;

[...]

2. Ustęp 1 stosuje się pod warunkiem, że pasażerowie:

- a) posiadają potwierdzoną rezerwację na dany lot oraz, z wyjątkiem przypadku odwołania, o którym mowa w art. 5, stawiają się na odprawę pasażerów,
- zgodnie z wymogami i w czasie określonym uprzednio na piśmie (w tym poprzez środki elektroniczne) przez przewoźnika lotniczego, organizatora wycieczek lub autoryzowane biura podróży,

lub, jeżeli czas nie został określony,

- nie później niż 45 minut przed ogłoszoną godziną odlotu; lub

[...]”.

25 Zgodnie z art. 4 ust. 3 rozporządzenia nr 261/2004:

„W przypadku odmowy przyjęcia pasażerów na pokład wbrew ich woli, obsługujący [lot] przewoźnik lotniczy niezwłocznie wypłaca im odszkodowanie, zgodnie z art. 7 i udziela pomocy zgodnie z art. 8 i 9”.

26 W art. 15 tego rozporządzenia, zatytułowanym „Niedopuszczalność wyłączeń”, przewidziano:

„1. Nie można ograniczyć ani uchylić się od odpowiedzialności w stosunku do pasażerów wynikającej z niniejszego rozporządzenia, szczególnie w drodze klauzuli wyłączającej lub ograniczającej zawartej w umowie przewozu.

2. Jeżeli pomimo tego wspomniana klauzula wyłączająca lub ograniczająca odpowiedzialność zostanie zastosowana wobec pasażera lub gdy pasażer nie został prawidłowo poinformowany o swoich prawach, skutkiem czego zgodził się na odszkodowanie niższe od przewidzianego w niniejszym rozporządzeniu, jest on uprawniony do podjęcia niezbędnych kroków przed sądami lub właściwymi organami w celu uzyskania odszkodowania uzupełniającego”.

Okoliczności faktyczne i pytanie prejudycjalne

27 W dniu 6 września 2015 r. D.Z., obywatel Republiki Kazachstanu, udał się na lotnisko w Larnace w celu wejścia na pokład samolotu rumuńskiego przewoźnika lotniczego Blue Air i odbycia lotu do Bukaresztu, gdzie planował przebywać do dnia 12 września 2015 r. celem wzięcia udziału w egzaminach zorganizowanych przez Association of Chartered Certified Accountants (stowarzyszenie dyplomowanych biegłych księgowych).

28 D.Z. przedstawił pracownikom spółki działającej w charakterze pełnomocnika Blue Air na lotnisku w Larnace swoje dokumenty podróży, paszport oraz czasowy dokument pobytowy wydany przez Republikę Cypryjską, których ważność upływała w dniu 6 kwietnia 2016 r. Przedstawił on również wniosek o wizę wjazdową na terytorium rumuńskie, który wcześniej złożył drogą elektroniczną w ministerstwie spraw zagranicznych Rumunii, a także odpowiedź tego ministerstwa, udzieloną za pośrednictwem jego strony internetowej, zgodnie z którą wiza taka nie była konieczna do pobytu nieprzekraczającego 90 dni w każdym okresie 180-dniowym, ponieważ zainteresowany posiadał już czasowy dokument pobytowy wydany przez Republikę Cypryjską.

- 29 Personel obsługi naziemnej spółki Blue Air na lotnisku w Bukareszcie, z którym skontaktowali się telefonicznie oraz drogą elektroniczną pracownicy tej spółki, odpowiedział, że bez wizy lub albo karty pobytu członka rodziny wydanej przez organy rumuńskie D.Z. nie może wjechać do Rumunii. Wspomniani pracownicy odmówili zatem D.Z. odbycia zarezerwowanego lotu z tego powodu, że jego przewóz skutkowałby natychmiastowym powrotem na Cypr lotem powrotnym oraz nałożeniem na Blue Air sankcji.
- 30 D.Z. zażądał przedstawienia na piśmie uzasadnienia odmowy przyjęcia na pokład samolotu, co jednak nie nastąpiło. Ponadto nie przekazano mu żadnej pisemnej decyzji dotyczącej odmowy wjazdu na terytorium Rumunii.
- 31 Uznając, że odmowa przyjęcia na pokład była nieuzasadniona i naruszała przepisy decyzji nr 565/2014, D.Z. wniósł do Eparchiako Dikastirio Larnakas (sądu rejonowego w Larnace, Cypr) powództwo przeciwko Blue Air w celu uzyskania odszkodowania z tytułu kosztu biletu lotniczego w obie strony, kosztów za anulowanie rezerwacji hotelu w Bukareszcie, kosztów związanych z egzaminami, do których nie mógł przystąpić, równowartości wynagrodzeń, których nie otrzymał od pracodawcy z powodu urlopu na czas przygotowania do egzaminów, które miały się odbyć w Bukareszcie, a także zadośćuczynienia za doznaną krzywdę.
- 32 Przed sądem odsyłającym Blue Air twierdzi w szczególności, że D.Z. niesłusznie wniósł przeciwko niej powództwo. Jak wskazują bowiem stosowane przez Blue Air warunki przewozu, nie ponosi ona odpowiedzialności za to, że organy państwa członkowskiego przeznaczenia odmówiły pasażerowi wjazdu, lub odpowiedzialności za dokumenty, które jest on zobowiązany posiadać ani za poszanowanie przepisów państwa przeznaczenia.
- 33 W pierwszej kolejności zdaniem sądu odsyłającego spór w postępowaniu głównym dotyczy kwestii, czy D.Z. ma prawo powoływać się na przepisy decyzji nr 565/2014 wobec Blue Air. Uważa on, że gdyby skarżącemu zezwolono odbyć odnośny lot, ten ostatni mógłby powołać się przed sądem rumuńskim na przysługujące mu prawo wjazdu do państwa na podstawie tej decyzji.
- 34 Tymczasem jedyną czynnością wyrządzającą szkodę, z jaką spotkał się D.Z., była odmowa przyjęcia na pokład ze strony Blue Air. Sąd odsyłający wnioskuje na tej podstawie, że konieczne jest ustalenie, w jakim zakresie owa odmowa przyjęcia na pokład spowodowała powstanie po stronie D.Z. prawa, na które może on powołać się przed sądem wobec Blue Air.
- 35 Sąd ten uważa w drugiej kolejności, że do niego należy ocena, czy odmowa przyjęcia na pokład w okolicznościach takich jak w postępowaniu głównym jest objęta zakresem stosowania rozporządzenia nr 261/2004, a jeśli tak, to czy klauzula umowy przewozu może jednak ograniczyć, a nawet wyłączyć odpowiedzialność przewoźnika lotniczego z przyczyn związanych z niewłaściwymi dokumentami podróży.
- 36 Uznając w tych okolicznościach, że zawisły przed nim spór dotyczy wykładni prawa Unii Eparchiako Dikastirio Larnakas (sąd rejonowy w Larnace, Cypr) postanowił zawiesić postępowanie i zwrócić się do Trybunału z następującymi pytaniami prejudycjalnymi:
- „1) Czy prawidłowa jest interpretacja, zgodnie z którą decyzja [nr 565/2014] wywołuje bezpośrednio skutki prawne w postaci, po pierwsze, przysługującego obywatelom państw trzecich prawa do niepodlegania obowiązkowi wizowemu w celu wjazdu do państwa członkowskiego przeznaczenia, oraz po drugie, spoczywającego na danym państwie członkowskim przeznaczenia obowiązku niewymagania takiej wizy, w przypadku gdy wspomniani obywatele posiadają wizę lub dokument pobytowy wymienione w wykazie dokumentów korzystających z wzajemnego uznania na podstawie decyzji [nr 565/2014], którą państwo członkowskie przeznaczenia zobowiązało się stosować?

- 2) Czy można uznać, że w przypadku gdy przewoźnik lotniczy w porcie lotniczym państwa członkowskiego wylotu, bezpośrednio lub poprzez swoich upoważnionych przedstawicieli i pracowników, odmawia przyjęcia na pokład pasażera, powołując się na odmówienie przez organy państwa członkowskiego przeznaczenia zezwolenia na wjazd tego pasażera do danego państwa ze względu na podnoszony brak wizy wjazdowej (wizy), przewoźnik ten pełni funkcję i działa jako emanacja danego państwa, w związku z czym poszkodowany pasażer może powołać się wobec rzeczonoego przewoźnika przed sądem państwa członkowskiego wylotu na decyzję [nr 565/2014] w celu wykazania, że miał prawo wjazdu bez dodatkowej wizy, i żądania odszkodowania z powodu naruszenia tego prawa, a w konsekwencji z powodu naruszenia obowiązującej go umowy przewozu?
- 3) Czy przewoźnik lotniczy, bezpośrednio lub poprzez swoich upoważnionych przedstawicieli i pracowników, może odmówić przyjęcia na pokład obywatela państwa trzeciego na podstawie decyzji organów państwa członkowskiego przeznaczenia o odmowie wjazdu na terytorium tego państwa członkowskiego, bez uprzedniego wydania lub doręczenia wspomnianemu obywatelowi uzasadnionej decyzji o odmowie wjazdu na piśmie (zob. art. 14 ust. 2 rozporządzenia (UE) 2016/399 [Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 9 marca 2016 r. ustanawiającego wspólnotowy kodeks zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen) (Dz.U. 2016, L 77, s. 1), dawniej art. 13 rozporządzenia [nr 562/2006], który wprowadza obowiązek wydania uzasadnionej decyzji o odmowie wjazdu) w celu zagwarantowania poszanowania praw podstawowych, w szczególności sądowej ochrony praw pasażerów poszkodowanych (zob. art. 4 rozporządzenia 2016/399)?
- 4) Czy art. 2 lit. j) rozporządzenia [nr 261/2004] należy interpretować w ten sposób, że z zakresu jego zastosowania wyłączony jest przypadek odmowy przyjęcia na pokład pasażera, jeżeli decyduje o tym przewoźnik lotniczy, uzasadniając decyzję jakoby »niewłaściwymi dokumentami podróży«? Czy prawidłowa jest interpretacja, zgodnie z którą odmowa przyjęcia na pokład jest objęta zakresem zastosowania rozporządzenia, jeżeli w postępowaniu sądowym, na podstawie szczególnych okoliczności każdego indywidualnego przypadku, zostanie wydana decyzja, że dokumenty podróży są właściwe, a odmowa przyjęcia na pokład była nieuzasadniona lub niezgodna z prawem z powodu naruszenia prawa Unii?
- 5) Czy pasażer może być pozbawiony prawa do odszkodowania, o którym mowa w art. 4 ust. 3 rozporządzenia [nr 261/2004], po powołaniu się na klauzulę wyłączającą lub ograniczającą odpowiedzialność przewoźnika lotniczego, w przypadku gdy dokumenty podróży wspomnianego pasażera są jego zdaniem niewłaściwe, jeżeli klauzula ta istnieje w ogólnych i wcześniej opublikowanych warunkach wykonywania lub świadczenia usług przewoźnika lotniczego? Czy art. 15 w związku z art. 14 powyższego rozporządzenia stoi na przeszkodzie stosowaniu takich klauzul ograniczających lub wyłączających odpowiedzialność przewoźnika lotniczego?”

W przedmiocie pytań prejudycjalnych

W przedmiocie dopuszczalności

- 37 Blue Air podnosi przede wszystkim, że pytania prejudycjalne drugie i trzecie są niedopuszczalne, ponieważ strony w postępowaniu głównym nie zostały wysłuchane w przedmiocie tych pytań przed złożeniem niniejszego wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym z naruszeniem cypryjskich przepisów proceduralnych.
- 38 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem art. 267 TFUE przyznaje sądom krajowym jak najszerze uprawnienie do wystąpienia do Trybunału, jeśli uznają one, że w zawisłej przed nimi sprawie pojawiły się pytania związane z wykładnią lub oceną ważności przepisów prawa Unii wymagające udzielenia odpowiedzi w celu rozstrzygnięcia rozpatrywanego przez

te sądy sporu. Sądy krajowe mają zatem możliwość, a w niektórych wypadkach – obowiązek, wystąpienia z odesłaniem prejudycjalnym, gdy stwierdzą, bądź to z urzędu, bądź to na wniosek stron, że meritum sprawy dotyczy kwestii wchodzącej w zakres akapitu pierwszego tego postanowienia (wyroki: z dnia 16 stycznia 1974 r., Rheinmühlen-Düsseldorf, 166/73, EU:C:1974:3, pkt 3; a także z dnia 1 lutego 2017 r., Tolley, C-430/15, EU:C:2017:74, pkt 30 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 39 Ponadto, o ile w interesie prawidłowego administrowania wymiarem sprawiedliwości może leżeć zadanie pytania prejudycjalnego dopiero po przeprowadzeniu kontradiktoryjnej debaty, o tyle istnienie wstępnej kontradiktoryjnej debaty nie zostało wskazane wśród przesłanek wymaganych do wdrożenia określonej w art. 267 TFUE procedury (wyrok z dnia 1 lutego 2017 r., Tolley, C-430/15, EU:C:2017:74, pkt 32 i przytoczone tam orzecznictwo). Wyłącznie do sądu krajowego należy ocena ewentualnej konieczności przeprowadzenia takiej wstępnej kontradiktoryjnej debaty (wyrok z dnia 28 czerwca 1978 r., Simmenthal, 70/77, EU:C:1978:139, pkt 11).
- 40 W związku z tym fakt, że strony sporu nie przedyskutowały wstępnie przed sądem krajowym pytania związanego z prawem Unii, nie stoi na przeszkodzie rozpatrzeniu takiego pytania przez Trybunał (wyrok z dnia 1 lutego 2017 r., Tolley, C-430/15, EU:C:2017:74, pkt 33).
- 41 W każdym wypadku należy przypomnieć, że zadaniem Trybunału nie jest zbadanie, czy wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym został przyjęty zgodnie z krajowymi przepisami dotyczącymi organizacji i procedury sądowej (wyrok z dnia 23 listopada 2017 r., Benjumea Bravo de Laguna, C-381/16, EU:C:2017:889, pkt 26 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 42 Blue Air utrzymuje następnie, że sąd odsyłający nie określił mających zastosowanie przepisów prawa krajowego i orzecznictwa krajowego ani wszystkich istotnych okoliczności faktycznych i prawnych, które skłoniły go do uznania, iż przepisy prawa Unii mogą znaleźć zastosowanie w niniejszej sprawie.
- 43 W tym względzie należy przypomnieć, że zgodnie z utrwalonym orzecznictwem, które znajduje obecnie odzwierciedlenie w art. 94 regulaminu postępowania przed Trybunałem, konieczność dokonania wykładni prawa Unii, która będzie przydatna dla sądu krajowego, wymaga, aby sąd ten określił okoliczności faktyczne i prawne, na tle których wyłoniły się przedstawione przezeń pytania, albo co najmniej wskazał stan faktyczny stanowiący podstawę sformułowania tych pytań. Postanowienie odsyłające musi ponadto wskazywać dokładne powody, dla których sąd krajowy powziął wątpliwości w przedmiocie wykładni prawa Unii i uznał za konieczne zadanie pytania prejudycjalnego Trybunałowi (wyrok z dnia 19 grudnia 2018 r., Stanley International Betting i Stanleybet Malta, C-375/17, EU:C:2018:1026, pkt 29 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 44 Otóż w niniejszym przypadku wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym w dostateczny sposób określa okoliczności faktyczne i prawne, na tle których powstał spór rozstrzygany w postępowaniu głównym. W szczególności brak określenia mających zastosowanie przepisów krajowych w świetle charakteru i zakresu aktów prawa Unii, o których wykładnię się zwrócono, w żaden sposób nie stanowi przeszkody dla prawidłowego zrozumienia kontekstu, w jaki wpisują się pytania sądu odsyłającego. Ponadto uwagi przekazane przez rzeczony sąd odsyłający dotyczące zasadności zadanych pytań w celu rozstrzygnięcia tego sporu umożliwiają dokonanie oceny zakresu tych pytań i udzielenie na nie użytecznej odpowiedzi, jak potwierdzają to zresztą uwagi na piśmie przedstawione przez rządy cypryjski, niemiecki i niderlandzki.
- 45 Wreszcie rząd niemiecki wyraża wątpliwości co do znaczenia pytań czwartego i piątego z uwagi na fakt, że, jak się wydaje, D.Z. nie złożył wniosku o odszkodowanie na podstawie rozporządzenia nr 261/2004.
- 46 W tym względzie należy przypomnieć, po pierwsze, że pytania dotyczące wykładni prawa Unii, z którymi zwrócił się sąd krajowy w ramach stanu prawnego i faktycznego, za którego ustalenie jest on odpowiedzialny – przy czym prawidłowość tych ustaleń nie podlega ocenie przez Trybunał –

korzystają z domniemania, iż mają one znaczenie dla sprawy (wyroki: z dnia 15 maja 2003 r., Salzmann, C-300/01, EU:C:2003:283, pkt 31; a także z dnia 28 marca 2019 r., Cogeco Communications, C-637/17, EU:C:2019:263, pkt 57 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 47 Po drugie, jak zauważył rzecznik generalny w pkt 23 opinii, sąd odsyłający wskazał we wniosku o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym, że prawo cypryjskie zezwala mu na przyznanie odszkodowania stronie, nawet jeśli nie zwróciła się ona o to w sposób wyraźny, w związku z czym sąd ten jest w stanie przyznać skarżącemu w postępowaniu głównym odszkodowanie na podstawie rozporządzenia nr 261/2004, pod warunkiem, że należy go interpretować w ten sposób, iż przyznaje mu ono to prawo.
- 48 Ze względu na całość powyższych rozważań wniosek o wydanie orzeczenia w trybie prejudycjalnym jest dopuszczalny.

Co do istoty

W przedmiocie pytania pierwszego

- 49 Poprzez pytanie pierwsze sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy art. 3 ust. 1 decyzji nr 565/2014 należy interpretować w ten sposób, że wywołuje on skutek bezpośredni i przyznaje obywatelom państw trzecich prawa, na które mogą się oni powoływać wobec państwa członkowskiego przeznaczenia, w szczególności prawo do niepodlegania obowiązkowi wizowemu w celu wjazdu do tego państwa członkowskiego, w przypadku gdy posiadają oni wizę lub zezwolenie na pobyt wymienione w wykazie dokumentów korzystających z wzajemnego uznania, którą to państwo członkowskie zobowiązało się stosować zgodnie ze wspomnianą decyzją.
- 50 Na wstępie należy przypomnieć, że zgodnie z art. 288 akapit czwarty TFUE decyzja Unii wiąże w całości, zaś gdy decyzja wskazuje adresatów, wiąże tylko tych adresatów.
- 51 W niniejszym przypadku decyzja nr 565/2014 wskazuje w art. 8 Bułgarię, Chorwację, Cypr i Rumunię jako jej adresatów. W konsekwencji wiąże ona jedynie te cztery państwa członkowskie.
- 52 Ponadto art. 3 ust. 1 tej decyzji przewiduje w istocie, że każde z tych czterech państw członkowskich może uznać za równorzędne z wizami krajowymi wymienione w nim wizy i dokumenty pobytowe wydane przez inne państwa członkowskie będące adresatami tej decyzji.
- 53 W pierwszej kolejności z brzmienia art. 3 ust. 1 decyzji nr 565/2014 w związku z jej motywem 7 wynika zatem, że uznawanie wiz i dokumentów pobytowych, o których mowa w tym przepisie, stanowi zwykle uprawnienie zainteresowanych państw członkowskich.
- 54 Jednakże w sytuacji gdy te ostatnie zobowiązują się do stosowania decyzji nr 565/2014 i zgodnie z jej art. 5 powiadamiają o swojej decyzji o uznaniu za równorzędne ze swoimi wizami krajowymi wizy i dokumenty pobytowe wydane przez inne państwa członkowskie będące adresatami tej decyzji, w tym dokumenty, o których mowa w art. 3 ust. 1 wspomnianej decyzji, jak uczyniła to Rumunia, jak to wynika z pkt II informacji przekazanych przez Komisję, skorzystanie przez te pierwsze państwa członkowskie z możliwości, o której mowa w art. 3 ust. 1, pociąga za sobą w odniesieniu do tych państw obowiązek uznania za równorzędne ze swoimi wizami krajowymi dokumentów, o których mowa w tym przepisie.

- 55 Wniosku tego nie podważa okoliczność, że art. 3 decyzji nr 565/2014 nie zawiera przepisu równoważnego z przepisem zawartym w art. 2 tej decyzji, którego ust. 3 stanowi wyraźnie, iż decyzja jednego z czterech państw członkowskich będących adresatami decyzji nr 565/2014 o zastosowaniu tej decyzji pociąga za sobą obowiązek uznania co do zasady wszystkich dokumentów, o których mowa w ust. 1 i 2 tego artykułu.
- 56 Z art. 2 ust. 3 decyzji nr 565/2014 wynika bowiem, że państwa członkowskie będące adresatami tej decyzji, które zdecydowały się na jej zastosowanie, są zobowiązane do uznania co do zasady wszystkich dokumentów, o których mowa w art. 2 ust. 1 i 2 tej decyzji, wydanych przez państwa członkowskie, które w pełni wdrażają dorobek Schengen, i to niezależnie od tego, które z nich jest wydającym państwem członkowskim.
- 57 W tych okolicznościach braku w art. 3 decyzji nr 565/2014 przepisu równoważnego z przepisem zawartym w art. 2 ust. 3 tej decyzji nie można interpretować w ten sposób, że państwa członkowskie będące adresatami rzeczony decyzji, które postanowiły zastosować jej art. 3, zachowują swobodę odstąpienia w poszczególnych przypadkach od systemu uznawania wiz i dokumentów pobytowych, do którego przystąpiły zgodnie z art. 5 tej decyzji.
- 58 W drugiej kolejności, co się tyczy zakresu obowiązku, o którym mowa w pkt 54 niniejszego wyroku, polega on na uznaniu przez zainteresowane państwa członkowskie za równorzędne ze swoimi wizami krajowymi na przejazd tranzytem przez ich terytorium lub planowany pobyt na ich terytorium nieprzekraczający 90 dni w każdym okresie 180-dniowym wiz i dokumentów pobytowych wydanych przez inne państwa członkowskie będące adresatami decyzji nr 565/2014, o których mowa w art. 3 ust. 1 lit. a) i b) tej decyzji, i wymienione w załącznikach do tej decyzji.
- 59 Jak wynika ponadto z art. 3 ust. 1 decyzji nr 565/2014, jedyne możliwe odstępstwo przewidziane przez prawodawcę Unii od przewidzianego w nim obowiązku dotyczy wiz i dokumentów pobytowych umieszczonych w dokumentach podróży nieuznawanych przez dane państwa członkowskie lub dokumentów podróży wydanych przez państwo trzecie, z którym nie utrzymują one stosunków dyplomatycznych.
- 60 Wynika z tego, że poza tym wyraźnie przewidzianym odstępstwem państwa członkowskie będące adresatami decyzji nr 565/2014, które postanowiły przystąpić do systemu przewidzianego w art. 3 ust. 1 tej decyzji, powinny przestrzegać wspomnianego obowiązku uznania w indywidualnych przypadkach objętych zakresem stosowania tej decyzji.
- 61 Wykładnię tę potwierdza cel decyzji nr 565/2014, który polega, jak wynika z jej tytułu, na ustanowieniu uproszczonego systemu kontroli osób na granicach zewnętrznych, opartego na uznawaniu przez uczestniczące w nich państwa członkowskie niektórych dokumentów podróży za równorzędne z ich wizami krajowymi.
- 62 Jak bowiem zauważył rzecznik generalny w pkt 49 opinii, po pierwsze, gdyby państwa członkowskie będące adresatami decyzji nr 565/2014, które postanowiły stosować jej art. 3, korzystały z możliwości wprowadzenia odstępstw w poszczególnych przypadkach od uproszczonego systemu kontroli przewidzianego w tej decyzji, system ten nie mógłby być skutecznie wdrożony.
- 63 Po drugie, taka możliwość byłaby niezgodna z zasadą pewności prawa, której wspieranie ma na celu publikację w Dzienniku Urzędowym Unii Europejskiej decyzji danego państwa członkowskiego o zastosowaniu decyzji nr 565/2014 na podstawie jej art. 5.
- 64 W trzeciej kolejności, co się tyczy możliwości powołania się wobec państwa członkowskiego przeznaczenia na obowiązek, o którym mowa w art. 3 ust. 1 decyzji nr 565/2014, należy przypomnieć, że Trybunał uznał, iż jednostki mogą powoływać się na przepisy decyzji Unii, której są adresatami

w zakresie, w jakim obowiązki jakie przewidują te przepisy względem tego państwa członkowskiego są bezwarunkowe i wystarczająco jasne (zob. podobnie wyrok z dnia 10 listopada 1992 r., Hansa Fleisch Ernst Mundt, C-156/91, EU:C:1992:423, pkt 12, 13 i przytoczone tam orzecznictwo).

- 65 W tym względzie należy stwierdzić, że po podjęciu przez dane państwo członkowskie zobowiązania, o którym mowa w pkt 54 niniejszego wyroku, obowiązek przewidziany w art. 3 ust. 1 decyzji nr 565/2014, tak jak jest on interpretowany w pkt 60–63 niniejszego wyroku, spełnia owe kryteria bezwarunkowości i wystarczającej precyzji.
- 66 Oceny tej nie podważa okoliczność, że analogicznie do art. 2 ust. 3 decyzji nr 565/2014 art. 3 ust. 1 tej decyzji upoważnia państwa członkowskie do odstąpienia od przewidzianego w tym przepisie obowiązku, w przypadku gdy wize i dokumenty pobytowe są umieszczane w dokumentach, których te państwa członkowskie nie uznają, lub w dokumentach podróży wydanych przez państwo trzecie, z którym nie utrzymują one stosunków dyplomatycznych.
- 67 Trybunał orzekł już bowiem, że okoliczność, iż dana decyzja umożliwia państwom członkowskim będącym jej adresatami, w określonych warunkach, które mogą być przedmiotem kontroli sądowej, dokonanie odstępstwa od jasnych i precyzyjnych przepisów tej decyzji, sama w sobie nie pozbawia tych przepisów bezpośredniej skuteczności (wyrok z dnia 9 września 1999 r., Feyrer, C-374/97, EU:C:1999:397, pkt 24 i przytoczone tam orzecznictwo).
- 68 W konsekwencji jednostki mogą powoływać się na obowiązek przewidziany w art. 3 ust. 1 decyzji nr 565/2014 wobec państwa członkowskiego będącego adresatem tej decyzji, które postanowiło skorzystać z możliwości przewidzianej w tym przepisie.
- 69 W świetle powyższych rozważań na pytanie pierwsze należy odpowiedzieć, że art. 3 ust. 1 decyzji nr 565/2014 powinien być interpretowany w ten sposób, iż wywołuje on skutek bezpośredni i przyznaje obywatelom państw trzecich prawa, na które mogą się oni powoływać wobec państwa członkowskiego przeznaczenia, w szczególności na prawo do niepodlegania obowiązkowi wizowemu w celu wjazdu do tego państwa członkowskiego, w przypadku gdy obywatele ci posiadają wizę lub dokument pobytowy wymienione w wykazie dokumentów korzystających z wzajemnego uznania, którą to zasadę państwo członkowskie zobowiązało się stosować zgodnie ze wspomnianą decyzją.

W przedmiocie pytania drugiego

- 70 Poprzez pytanie drugie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy prawo Unii należy interpretować w ten sposób, że przewoźnik lotniczy, który sam albo za pośrednictwem swoich przedstawicieli i upoważnionych pracowników w porcie lotniczym państwa członkowskiego wylotu odmawia przyjęcia na pokład pasażera, powołując się na odmowę wjazdu wydaną przez organy państwa członkowskiego przeznaczenia, działa jako emanacja rzeczonoego państwa członkowskiego, w związku z czym poszkodowany pasażer może powołać się wobec tego przewoźnika lotniczego przed sądem państwa członkowskiego wylotu na decyzję nr 565/2014 w celu uzyskania odszkodowania z powodu naruszenia przysługującego mu prawa wjazdu bez wizej wydanej przez to państwo.
- 71 Na wstępie należy zauważyć, że w świetle wyjaśnień zawartych w pkt 29 i 30 niniejszego wyroku do sądu odsyłającego będzie należało zbadanie, czy organy rumuńskie rzeczywiście powołały się na taką odmowę wjazdu. Z tym zastrzeżeniem i z uwagi na to, że pytanie drugie zostało sformułowane przez wspomniany sąd w odniesieniu do założenia, iż taka sytuacja mogła mieć miejsce w niniejszej sprawie, Trybunał powinien udzielić odpowiedzi na to pytanie na podstawie takiego założenia.
- 72 Należy przypomnieć, że Trybunał orzekł, iż jednostki mogą powoływać się na bezwarunkowe i wystarczająco jasne przepisy dyrektywy nie tylko wobec państwa członkowskiego i wszystkich organów jego administracji, ale także wobec instytucji lub podmiotów, nawet prywatnych, które

podlegają zwierzchnictwu lub kontroli władzy publicznej lub którym państwo członkowskie powierzyło wykonywanie zadania leżącego w interesie publicznym i które dysponują w tym celu uprawnieniami wykraczającymi poza normy obowiązujące w stosunkach między jednostkami. Należy bowiem unikać sytuacji, w której państwo mogłoby odnieść korzyść z naruszenia prawa Unii (zob. podobnie wyrok z dnia 10 października 2017 r., Farrell, C-413/15, EU:C:2017:745, pkt 32, 34, 35).

- 73 Orzecznictwo to można zastosować w drodze analogii do bezwarunkowych i wystarczająco jasnych przepisów decyzji Unii, takich jak te zawarte w art. 3 ust. 1 decyzji nr 565/2014 (zob. podobnie wyrok z dnia 7 czerwca 2007 r., Carp, C-80/06, EU:C:2007:327, pkt 21).
- 74 W konsekwencji w celu ustalenia, czy pasażer, któremu odmówiono przyjęcia na pokład ze względu na to, że organy państwa członkowskiego przeznaczenia odmówiły mu wjazdu na swe terytorium z uwagi na brak wizy wjazdowej, może powołać się wobec przewoźnika lotniczego na decyzję nr 565/2014, należy zbadać, czy można uznać, iż przewoźnik ten jest podmiotem takim jak te, o których mowa w pkt 72 niniejszego wyroku.
- 75 W szczególności powstaje pytanie, czy należy uznać, że przewoźnikowi lotniczemu lub jego pełnomocnikowi, który dokonuje weryfikacji dokumentów podróży pasażera będącego obywatelem państwa trzeciego na lotnisku państwa członkowskiego wyjazdu, państwo członkowskie przeznaczenia powierzyło wykonywanie zadań w zakresie kontroli granicznej zgodnie z art. 7 ust. 3 kodeksu granicznego Schengen oraz że dysponuje on w tym celu odpowiednimi uprawnieniami.
- 76 W tym względzie, po pierwsze, jak wynika z art. 7 ust. 1 kodeksu granicznego Schengen w związku z art. 2 pkt 13 tego kodeksu, wyłącznie do funkcjonariuszy straży granicznej, którzy posiadają status funkcjonariuszy publicznych i podlegają w szczególności zasadom ustanowionym w tym kodeksie, należy wykonywanie zadań w zakresie kontroli granicznej. Zgodnie z art. 15 ust. 1 kodeksu granicznego Schengen chodzi o wyspecjalizowanych i odpowiednio przeszkolonych specjalistów. Ponadto zgodnie z art. 15 ust. 2 tego kodeksu państwa członkowskie są zobowiązane do przekazywania Komisji wykazu służb krajowych właściwych w zakresie kontroli granicznej.
- 77 Po drugie z art. 7 ust. 3 kodeksu granicznego Schengen wynika, że kontrole graniczne obywateli państw trzecich polegają na szczegółowej odprawie, która obejmuje między innymi szczegółowe sprawdzenie dokumentu podróży pod kątem śladów sfałszowania lub podrobienia, weryfikację, czy dany obywatel państwa trzeciego posiada wystarczające środki utrzymania, a także weryfikację, czy dany obywatel państwa trzeciego, jego środek transportu i przewożone przez niego przedmioty nie stanowią potencjalnie niebezpieczeństwa dla porządku publicznego, bezpieczeństwa wewnętrznego, zdrowia publicznego lub stosunków międzynarodowych któregośkolwiek z państw członkowskich.
- 78 Tymczasem jeśli chodzi o przewoźników lotniczych, ich zadania są w sposób oczywisty odmienne od zadań, które spoczywają na straży granicznej, ponieważ – jak wynika z art. 26 ust. 1 lit. b) KWUS – zadania te polegają wyłącznie na sprawdzeniu, czy przewożeni przez nich cudzoziemcy „posiadają dokumenty podróży wymagane” do wjazdu na terytorium państwa członkowskiego przeznaczenia.
- 79 Z powyższych rozważań wynika, iż nie można uznać, że przewoźnikowi lotniczemu lub jego pełnomocnikowi państwo członkowskie przeznaczenia powierzyło wykonywanie zadań w zakresie kontroli granicznej zgodnie z art. 7 ust. 3 kodeksu granicznego Schengen, ani że dysponuje on w tym celu odpowiednimi uprawnieniami.
- 80 W konsekwencji pasażer, któremu przewoźnik lotniczy odmówił przyjęcia na pokład ze względu na to, że organy państwa członkowskiego przeznaczenia odmówiły temu pasażerowi wjazdu na jego terytorium, nie może powołać się wobec owego przewoźnika na decyzję nr 565/2014.

81 W świetle powyższych rozważań na pytanie drugie należy odpowiedzieć, że prawo Unii należy interpretować w ten sposób, iż przewoźnik lotniczy, który sam albo za pośrednictwem swoich przedstawicieli i upoważnionych w porcie lotniczym państwa członkowskiego wylotu odmawia przyjęcia na pokład pasażera, powołując się na odmowę wjazdu wydaną przez organy państwa członkowskiego przeznaczenia, nie działa jako emanacja rzeczonoego państwa członkowskiego, w związku z czym poszkodowany pasażer nie może wobec tego przewoźnika lotniczego powołać się przed sądem państwa członkowskiego wylotu na decyzję nr 565/2014 w celu uzyskania odszkodowania z powodu naruszenia przysługującego mu prawa wjazdu bez wizy wydanej przez to państwo.

W przedmiocie pytania trzeciego

82 Poprzez pytanie trzecie sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy prawo Unii, a w szczególności art. 13 kodeksu granicznego Schengen, należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie temu, aby przewoźnik lotniczy na podstawie decyzji organów państwa członkowskiego przeznaczenia o odmowie wjazdu obywatela państwa trzeciego na terytorium tego państwa mógł odmówić przyjęcia na pokład owego obywatela państwa trzeciego bez uprzedniego doręczenia mu uzasadnionej decyzji o odmowie wjazdu na piśmie.

83 W tym względzie należy podkreślić, że zgodnie z art. 13 ust. 2 kodeksu granicznego Schengen wjazdu obywatela państwa trzeciego na terytorium państwa członkowskiego można odmówić jedynie na podstawie uzasadnionej decyzji podającej dokładne przyczyny odmowy wydanej przez organ upoważniony do tego na mocy mających zastosowanie przepisów krajowych i doręczonej danemu obywatelowi za pomocą standardowego formularza, który potwierdza otrzymanie decyzji o odmowie wjazdu w postaci tego formularza.

84 Z przepisu tego wynika, że odmowa wjazdu podlega szczególnie ścisłym wymogom formalnym, które mają na celu w szczególności ochronę prawa do obrony, jak wynika z art. 13 ust. 3 kodeksu granicznego Schengen, zgodnie z którym osobom, którym odmówiono wjazdu, przysługuje prawo odwołania się od tej decyzji.

85 Z powyższego wynika, że art. 13 ust. 3 kodeksu granicznego Schengen stoi na przeszkodzie temu, by wobec braku decyzji o odmowie wjazdu wydanej i doręczonej zgodnie z art. 13 ust. 2 tego kodeksu przewoźnik lotniczy mógł w celu uzasadnienia odmowy przyjęcia pasażera na pokład powołać się wobec niego na jakąkolwiek odmowę wjazdu na terytorium państwa członkowskiego przeznaczenia, gdyż w przeciwnym wypadku pasażer taki zostałby pozbawiony w szczególności możliwości skutecznego skorzystania z przysługującego mu prawa do obrony.

86 W świetle powyższych rozważań na pytanie trzecie należy odpowiedzieć, że prawo Unii, a w szczególności art. 13 kodeksu granicznego Schengen, należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie temu, aby przewoźnik lotniczy na podstawie decyzji organów państwa członkowskiego przeznaczenia o odmowie wjazdu obywatela państwa trzeciego na terytorium tego państwa mógł odmówić przyjęcia na pokład owego obywatela państwa trzeciego bez uprzedniego doręczenia mu uzasadnionej decyzji o odmowie wjazdu na piśmie.

W przedmiocie pytania czwartego

87 Poprzez pytanie czwarte sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy rozporządzenie nr 261/2004, a w szczególności jego art. 2 lit. j) należy interpretować w ten sposób, że w sytuacji gdy przewoźnik lotniczy odmawia przyjęcia na pokład pasażera ze względu na to, iż pasażer ten przedstawił niewłaściwe dokumenty podróży, taka odmowa skutkuje pozbawieniem tego pasażera ochrony przewidzianej w tym rozporządzeniu, czy też do sądu właściwego należy dokonanie oceny, z uwzględnieniem okoliczności danej sprawy, czy odmowa ta jest racjonalnie uzasadniona w świetle tego przepisu.

- 88 W tym względzie należy przede wszystkim przypomnieć, że zakres stosowania rozporządzenia nr 261/2004 został określony w jego art. 3, którego ust. 2 lit. a) przewiduje, iż rozporządzenie to ma zastosowanie w szczególności do pasażerów posiadających potwierdzoną rezerwację na lot z lotniska znajdującego się na terytorium państwa członkowskiego i zgłaszających się do rejestracji w określonym czasie lub – jeżeli czas nie został określony – nie później niż 45 minut przed ogłoszoną godziną odlotu.
- 89 Następnie należy zauważyć, że art. 4 rozporządzenia nr 261/2004, zatytułowany „Odmowa przyjęcia na pokład”, przewiduje w ust. 3, że w przypadku odmowy przyjęcia pasażerów na pokład wbrew ich woli przewoźnik lotniczy niezwłocznie wypłaca im odszkodowanie zgodnie z art. 7 tego rozporządzenia i udziela pomocy zgodnie z art. 8 i 9.
- 90 Wreszcie pojęcie odmowy przyjęcia na pokład zostało zdefiniowane w art. 2 lit. j) rozporządzenia nr 261/2004 jako odmowa przewozu pasażerów danym lotem, pomimo że stawili się oni do wejścia na pokład zgodnie z warunkami ustanowionymi w art. 3 ust. 2 tego rozporządzenia, chyba że odmowa przyjęcia na pokład jest racjonalnie uzasadniona, w szczególności przyczynami związanymi ze zdrowiem, wymogami bezpieczeństwa lub niewłaściwymi dokumentami podróży.
- 91 Z łącznej lektury wszystkich przepisów wymienionych w pkt 88–90 niniejszego wyroku wynika, że w przypadku odmowy przyjęcia na pokład spełniającego warunki ustanowione w art. 3 ust. 2 rozporządzenia nr 261/2004 pasażera wbrew jego woli pasażer ten ma prawo do odszkodowania i pomocy od obsługującego przewoźnika lotniczego, chyba że odmowa ta jest racjonalnie uzasadniona, na przykład przyczynami związanymi z niewłaściwymi dokumentami podróży.
- 92 Sformułowanie „chyba że odmowa przyjęcia na pokład jest racjonalnie uzasadniona” zawarte w art. 2 lit. j) rozporządzenia nr 261/2004 świadczy o tym, że prawodawca Unii nie zamierzał przyznać przewoźnikowi lotniczemu uprawnienia do oceny i samodzielnego ustalenia w sposób ostateczny, czy dokumenty podróży są właściwe.
- 93 Taką wykładnię umacnia cel rozporządzenia nr 261/2004, jakim jest zagwarantowanie wysokiego poziomu ochrony pasażerów, co uzasadnia szeroką wykładnię praw przyznanych tym pasażerom (zob. podobnie wyrok z dnia 4 października 2012 r., Rodríguez Cachafeiro i Martínez-Reboredo Varela-Villamor, C-321/11, EU:C:2012:609, pkt 25).
- 94 Ponieważ rozporządzenie nr 261/2004 ma bowiem w szczególności na celu zaradzenie poważnym problemom i niedogodnościom, jakie pociąga za sobą dla pasażerów odmowa przyjęcia na pokład, byłoby sprzeczne z tym celem, który zakłada wysoki poziom ochrony pasażerów, przyznanie danemu przewoźnikowi lotniczemu uprawnienia do podjęcia jednostronnej i ostatecznej decyzji, że w danym przypadku odmowa jest racjonalnie uzasadniona, a w konsekwencji pozbawienie danych pasażerów ochrony, z jakiej powinni oni korzystać na podstawie tego rozporządzenia.
- 95 W związku z tym w przypadku sprzeciwu ze strony pasażera, któremu odmówiono przyjęcia na pokład, do właściwego sądu należy ocena, z uwzględnieniem istotnych okoliczności danej sprawy, czy ewentualnie dokumenty podróży tego pasażera są niewłaściwe i ostatecznie racjonalnego uzasadnienia tej odmowy.
- 96 W niniejszej sprawie z postanowienia odsyłającego wynika, że skarżący w postępowaniu głównym przedstawił w chwili przyjęcia na pokład nie tylko swoją rezerwację lotu, paszport oraz ważny czasowy dokument pobytu na Cyprze, lecz również pisemną odpowiedź na swój wniosek o wizę ze strony rumuńskiego ministerstwa spraw zagranicznych, potwierdzającą, iż nie potrzebował on takiej wizy w celu wjazdu na terytorium Rumunii, na którą powołał się w dobrej wierze. Z akt sprawy, którymi dysponuje Trybunał, wynika również, że odmowa przyjęcia na pokład została wydana w sytuacji, gdy przewoźnik lotniczy nie był w posiadaniu decyzji o odmowie wjazdu w rozumieniu art. 13 kodeksu granicznego Schengen ani nie przedstawiono mu gwarancji, iż informacja dostarczona przez personel obsługi naziemnej Blue Air w Bukareszcie, zgodnie z którą skarżącemu w postępowaniu głównym

odmówiono by wjazdu na terytorium rumuńskie, gdyby został przyjęty na pokład, pochodziła od organu właściwego do wydania takiej decyzji lub dostarczenia wiarygodnej informacji w tym względzie. Wydaje się również, że odmowa przyjęcia na pokład została wydana bez zestawienia wszystkich tych informacji z informacjami zawartymi w odnośnych bazach danych, które mogłyby potwierdzać, iż na mocy decyzji nr 565/2014 – w okolicznościach, jakie wynikają z akt sprawy, którymi dysponuje Trybunał – organy rumuńskie nie mogły odmówić skarżącemu w postępowaniu głównym wjazdu na terytorium Rumunii z tego tylko powodu, że nie posiadał on wizy krajowej.

- 97 Tymczasem w takich okolicznościach, których prawidłowość powinien zbadać sąd odsyłający, nie można uznać, że rozpatrywana w postępowaniu głównym odmowa przyjęcia na pokład mogła być racjonalnie uzasadniona w rozumieniu art. 2 lit. j) rozporządzenia nr 261/2004, ponieważ z jednej strony wydaje się, że odmowa ta nie opierała się na zachowaniu przypisywanym pasażerowi, lecz na błędnym zrozumieniu przez przewoźnika lotniczego wymogów związanych z dokumentami podróży wymaganymi do odbycia danej podróży, w stosownym przypadku popartym również błędną informacją ze strony państwa przeznaczenia, a z drugiej strony wydaje się, że błędu tego można było racjonalnie uniknąć.
- 98 W świetle powyższych rozważań na pytanie czwarte należy odpowiedzieć, że rozporządzenie nr 261/2004, a w szczególności jego art. 2 lit. j) należy interpretować w ten sposób, iż w sytuacji gdy przewoźnik lotniczy odmawia przyjęcia na pokład pasażera ze względu na to, że pasażer ten przedstawił niewłaściwe dokumenty podróży, odmowa taka sama w sobie nie skutkuje pozbawieniem tego pasażera ochrony przewidzianej we wspomnianym rozporządzeniu. W rzeczywistości w razie zakwestionowania odmowy przez pasażera do właściwego sądu należy dokonanie oceny, z uwzględnieniem okoliczności danej sprawy, czy wspomniana odmowa była racjonalnie uzasadniona w świetle tego przepisu.

W przedmiocie pytania piątego

- 99 Poprzez pytanie piąte sąd odsyłający dąży w istocie do ustalenia, czy rozporządzenie nr 261/2004, a w szczególności jego art. 15 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie klauzuli zawartej w ogólnych i wcześniej opublikowanych warunkach wykonywania lub świadczenia usług przewoźnika lotniczego, która ogranicza lub wyklucza jego odpowiedzialność w przypadku odmowy przyjęcia na pokład pasażera z przyczyn związanych z niewłaściwymi dokumentami podróży, pozbawiając w ten sposób owego pasażera ewentualnego prawa do odszkodowania.
- 100 Artykuł 15 rozporządzenia nr 261/2004, zatytułowany „Niedopuszczalność wyłączeń”, stanowi w ust. 1, że nie można ograniczyć ani uchylić się od odpowiedzialności w stosunku do pasażerów wynikającej z tego rozporządzenia, szczególnie w drodze klauzuli wyłączającej lub ograniczającej zawartej w umowie przewozu.
- 101 Artykuł 15 ust. 2 wspomnianego rozporządzenia wskazuje z kolei, że jeżeli pomimo tego wspomniana klauzula wyłączająca lub ograniczająca odpowiedzialność została zastosowana wobec pasażera lub gdy pasażer nie został prawidłowo poinformowany o swoich prawach, skutkiem czego zgodził się na odszkodowanie niższe od przewidzianego w niniejszym rozporządzeniu, jest on uprawniony do podjęcia niezbędnych kroków przed sądami lub właściwymi organami w celu uzyskania odszkodowania uzupełniającego.
- 102 W tym względzie, bez konieczności badania kwestii, czy ogólne warunki przewoźnika lotniczego, takie jak te opisane przez sąd odsyłający w treści jego pytania, należy uznać za stanowiące część umowy przewozu w rozumieniu art. 15 ust. 1 rozporządzenia nr 261/2004, należy zauważyć, że z uwagi na użycie w tym przepisie przysłówka „w szczególności” i mając na względzie leżący u podstaw tego przepisu i rozporządzenia nr 261/2004 cel zapewnienia wysokiego poziomu ochrony pasażerów lotniczych, należy uznać, iż niedopuszczalne są nie tylko wyłączenia zawarte w umowie przewozu, do

której przystąpił pasażer, stanowiącej akt o charakterze dwustronnym, ale również wyłączenia zawarte w innych dokumentach, o charakterze jednostronnym, pochodzące od przewoźnika, na które mógłby się on powołać wobec danych pasażerów.

- ¹⁰³ W świetle powyższych rozważań na pytanie piąte należy odpowiedzieć, że rozporządzenie nr 261/2004, a w szczególności jego art. 15 należy interpretować w ten sposób, iż stoją one na przeszkodzie klauzuli zawartej w ogólnych i wcześniej opublikowanych warunkach wykonywania lub świadczenia usług przewoźnika lotniczego, która ogranicza lub wyklucza jego odpowiedzialność w przypadku odmowy przyjęcia na pokład pasażera z przyczyn związanych z niewłaściwymi dokumentami podróży, pozbawiając w ten sposób owego pasażera ewentualnego prawa do odszkodowania.

W przedmiocie kosztów

- ¹⁰⁴ Dla stron w postępowaniu głównym niniejsze postępowanie ma charakter incydentalny, dotyczy bowiem kwestii podniesionej przed tym sądem, do niego zatem należy rozstrzygnięcie o kosztach. Koszty poniesione w związku z przedstawieniem uwag Trybunałowi, inne niż koszty stron w postępowaniu głównym, nie podlegają zwrotowi.

Z powyższych względów Trybunał (trzecia izba) orzeka, co następuje:

- 1) Artykuł 3 ust. 1 decyzji Parlamentu Europejskiego i Rady nr 565/2014 z dnia 15 maja 2014 r. wprowadzającej uproszczony system kontroli osób na granicach zewnętrznych oparty na jednostronnym uznawaniu przez Bułgarię, Chorwację, Cypr i Rumunię niektórych dokumentów za równorzędne z ich wizami krajowymi na przejazd tranzytem przez ich terytorium lub planowany pobyt na ich terytorium nieprzekraczający 90 dni w każdym okresie 180-dniowym oraz uchylającej decyzje nr 895/2006/WE i nr 582/2008/WE powinien być interpretowany w ten sposób, że wywołuje on skutek bezpośredni i przyznaje obywatelom państw trzecich prawa, na które mogą się oni powoływać wobec państwa członkowskiego przeznaczenia, w szczególności prawo do niepodlegania obowiązkowi wizowemu w celu wjazdu do tego państwa członkowskiego, w przypadku gdy obywatele ci posiadają wizę lub dokument pobytowy wymienione w wykazie dokumentów korzystających z wzajemnego uznania, którą to państwo członkowskie zobowiązało się stosować zgodnie ze wspomnianą decyzją.
- 2) Prawo Unii należy interpretować w ten sposób, że przewoźnik lotniczy, który sam albo za pośrednictwem swoich przedstawicieli i upoważnionych pracowników w porcie lotniczym państwa członkowskiego wylotu odmawia przyjęcia na pokład pasażera, powołując się na odmowę wjazdu wydaną przez organy państwa członkowskiego przeznaczenia, nie działa jako emanacja rzeczonoego państwa członkowskiego, w związku z czym poszkodowany pasażer nie może wobec tego przewoźnika lotniczego powołać się przed sądem państwa członkowskiego wylotu na decyzję nr 565/2014 w celu uzyskania odszkodowania z powodu naruszenia przysługującego mu prawa wjazdu bez wizy wydanej przez to państwo.
- 3) Prawo Unii, a w szczególności art. 13 rozporządzenia (WE) nr 562/2006 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 15 marca 2006 r. ustanawiającego wspólnotowy kodeks zasad regulujących przepływ osób przez granice (kodeks graniczny Schengen), zmienionego rozporządzeniem Parlamentu Europejskiego i Rady (UE) nr 610/2013 z dnia 26 czerwca 2013 r., należy interpretować w ten sposób, że stoi on na przeszkodzie temu, aby przewoźnik lotniczy na podstawie decyzji organów państwa członkowskiego przeznaczenia o odmowie wjazdu obywatela państwa trzeciego na terytorium tego państwa mógł odmówić przyjęcia na pokład owego obywatela państwa trzeciego bez uprzedniego doręczenia mu uzasadnionej decyzji o odmowie wjazdu na piśmie.

- 4) Rozporządzenie (WE) nr 261/2004 Parlamentu Europejskiego i Rady z dnia 11 lutego 2004 r. ustanawiającego wspólne zasady odszkodowania i pomocy dla pasażerów w przypadku odmowy przyjęcia na pokład albo odwołania lub dużego opóźnienia lotów, uchylające rozporządzenie (EWG) nr 295/91 należy interpretować w ten sposób, że w sytuacji gdy przewoźnik lotniczy odmawia przyjęcia na pokład pasażera ze względu na to, iż pasażer ten przedstawił niewłaściwe dokumenty podróży, taka odmowa sama w sobie nie pozbawia tego pasażera ochrony przewidzianej we wspomnianym rozporządzeniu. W rzeczywistości w razie zakwestionowania odmowy przez pasażera do właściwego sądu należy dokonanie oceny, z uwzględnieniem okoliczności danej sprawy, czy wspomniana odmowa jest racjonalnie uzasadniona w świetle tego przepisu.
- 5) Rozporządzenie nr 261/2004, a w szczególności jego art. 15 należy interpretować w ten sposób, że stoją one na przeszkodzie klauzuli zawartej w ogólnych i wcześniej opublikowanych warunkach wykonywania lub świadczenia usług przewoźnika lotniczego, która ogranicza lub wyklucza jego odpowiedzialność w przypadku odmowy przyjęcia na pokład pasażera z przyczyn związanych z niewłaściwymi dokumentami podróży, pozbawiając w ten sposób owego pasażera ewentualnego prawa do odszkodowania.

Podpisy